

SPÓŁECZNE ZAMAWIANIE SZTUKI

NARZĘDZIOWNIK

Demokratyzacja zamawiania sztuki poprzez angażowanie lokalnej społeczności

DemArt
International
Institute of Community
Commissioned Art

Czy kiedykolwiek przyszło Ci na myśl, żeby zamówić dzieło sztuki dla swojej społeczności?

W świecie rosnącej polaryzacji społecznej i erozji wartości demokratycznych projekt DemArt stara się być światłem nadziei i katalizatorem zmian. Dzięki połączeniu siły ekspresji artystycznej z zasadami demokracji ta innowacyjna inicjatywa umożliwia jednostkom i społecznościom stawiać czoła najważniejszym wyzwaniom społecznym. U podstaw projektu leży przekonanie o jednoczącym i transformacyjnym potencjale sztuki, która poprzez kreatywność, dialog i współpracę sprzyja integracji, pogłębia zrozumienie i inspiruje do działania.

Zainicjowany we współpracy z partnerami z różnych krajów projekt „Społeczne zamawianie sztuki w lokalnej przestrzeni (DemArt)” wypełnia lukę między nowym podejściem do kultury a aktywnym działaniem na rzecz demokracji. Dzięki wielu utalentowanym osobom artystycznym, menedżerom kultury, przedstawicielom lokalnych władz i mieszkańcom powstają bezpieczne przestrzenie, w których różne głosy mogą wybrzmieć, wzajemnie się inspirować i wspólnie zmierzyć się ze złożonymi problemami wpływającymi na życie społeczności. Od warsztatów i instalacji artystycznych w przestrzeni publicznej po narracje oparte na opowiadaniu historii – w projekcie DemArt wykorzystujemy szeroką gamę kreatywnych narzędzi służących rozwijaniu krytycznego myślenia i wzmacnianiu społeczności.

W programie kładziemy szczególny nacisk na dotarcie do grup marginalizowanych i niedostatecznie reprezentowanych. Chcemy dać im możliwość przedstawienia swojego punktu widzenia i podzielenia się doświadczeniami. Celem projektu jest nie tylko pobudzenie indywidualnego rozwoju, ale także budowanie zbiorowego poczucia odpowiedzialności za tworzenie sprawiedliwego i inkluzywnego społeczeństwa. Podejście to współgra z wizją demokracji opartej na kulturze, w której aktywne uczestnictwo i wspólne doświadczenie stanowią fundament pozytywnych zmian społecznych. W tym dokumencie prezentujemy cele projektu DemArt oraz nasze refleksje. Dzięki nim dowiesz się, jak łączyć sztukę z działaniem na rzecz demokracji w taki sposób, aby uzyskać trwałe efekty. Chcemy zaprosić Cię do odkrywania potencjału kreatywności jako siły zdolnej zmienić społeczeństwo oraz do zastanowienia się nad rolą sztuki w kształtowaniu naszej wspólnej przyszłości.

Projekt DemArt (*Democratising Art Commissioning by Involving Local Communities*) jest finansowany przez program Komisji Europejskiej „Kreatywna Europa” oraz realizowany w latach 2023–2025 przez węgierskie organizacje: Teatr Bethlen Square i Pro Progressione, polską Fundację Art Transparent oraz łotewski New Theatre Institute of Latvia.

Metodologia projektu DemArt

Od czego zacząć? Jakie kroki podjąć, aby z powodzeniem zamówić dzieło sztuki dla swojej społeczności? Ten przewodnik przeprowadzi Cię przez cały proces – od A do Z.

Zamawianie sztuki w imieniu społeczności to złożone wyzwanie, wymagające współpracy wielu organizacji, osób artystycznych i mieszkańców. Otwarty, przejrzysty i partycypacyjny proces realizacji może przynieść znaczne korzyści, ale wiąże się również z licznymi wyzwaniami. Celem tej metodologii jest dostarczenie praktycznych wskazówek dla lokalnych organizacji i członków społeczności, aby mogli skutecznie powielać sprawdzone rozwiązania.

Wytyczne, które znajdziesz w tym dokumencie, zostały napisane w taki sposób, aby łatwo móc z nich skorzystać. Oferujemy szczegółowy przewodnik, obejmujący krok po kroku wszystkie etapy realizacji projektu. Każda faza została uporządkowana według tej samej struktury: opis, zalecenia, potencjalne pułapki oraz praktyczne wskazówki.

Zaczynamy!

JAK NAJLEPIEJ WYKORZYSTAĆ WYTYCZNE:

1. Zapoznaj się ze wszystkimi wytycznymi – zanim ogłosisz nabór na osoby komisarskie, przeczytaj wszystkie wskazówki.
2. Wpisz wszystkie etapy do kalendarza – Twojego i Twojej organizacji.
3. Zidentyfikuj kluczowych interesariuszy – określ osoby i instytucje, z którymi będziesz współpracować na każdym etapie procesu.
4. Sporządź listę zadań – podziel proces na konkretne kroki i przypisz zadania do poszczególnych etapów metodologii.
5. Dokładnie zapoznaj się z każdą fazą przed jej wdrożeniem.
6. Organizuj burze mózgów – podczas spotkań z partnerami przed każdym etapem omów potencjalne wyzwania i sposoby ich rozwiązania.
7. Po zakończeniu każdego etapu wróć do pierwotnych założeń, podsumuj doświadczenia i wprowadź ewentualne ulepszenia.
8. Uwzględniaj opinie osób komisarskich i artystycznych – zbieraj i analizuj ich komentarze.
9. Wymieniaj się doświadczeniami z zagranicznymi partnerami – dzięki temu udoskonalisz te wytyczne.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE METODOLOGII – KROK PO KROKU

W ślad za pozytywnym przyjęciem broszury QCA *How You Can Commission Art: A Step-by-Step Guide to Developing New Culture*, która stanowiła inspirację dla tego projektu, chcemy przedstawić szczegółowe wytyczne metodologiczne dla lokalnych organizacji i członków społeczności, aby umożliwić im skuteczną realizację projektów artystycznych.

Każdy etap składa się z czterech kluczowych elementów: opisu, zaleceń i pułapek oraz wskazówek. Taka struktura nie tylko ułatwia planowanie i realizację projektu, ale także pozwala skoncentrować uwagę na głównych zadaniach i potencjalnych ryzykach na każdym etapie. Szczególny nacisk jest położony na zaangażowanie lokalnych społeczności oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w procesie zamawiania sztuki.

OTWARTY NABÓR NA KOMISARKI I KOMISARZY SZTUKI

Otwarty nabór to narzędzie umożliwiające partnerom wybór członków społeczności lub osób komisarskich, które następnie wybiorą trzy propozycje projektów artystycznych do realizacji. Ogłoszenie o naborze powinno zawierać ogólny opis projektu, zakres obowiązków wraz z korzyściami wynikającymi z odgrywanej roli oraz kryteria kwalifikacyjne i selekcyjne.

Co należy robić:

- Jak najdokładniej określ oczekiwany poziom zaangażowania.
- Jeśli to możliwe, dołącz harmonogram projektu z konkretnymi terminami i datami ewentualnych podróży.
- Zorganizuj sesję informacyjną, wyjaśniającą, na czym polega rola komisarki/komisarza sztuki.
- Zachęcaj do wzięcia udziału w naborze zarówno profesjonalistów, jak i osoby niezwiązane zawodowo ze sztuką.
- Rozpowszechnij ogłoszenie o naborze w takich miejscach i wśród takich osób, aby skutecznie dotrzeć do właściwych osób kandydackich.

Czego unikać:

- Nie zakładaj, że osoby aplikujące rozumieją rolę komisarki/komisarza sztuki tak samo jak Ty.
- Nie ogłaszaj naboru wyłącznie wśród osób i organizacji związanych ze sztuką.
- Nie używaj języka ani terminologii z rozumiałej wyłącznie dla osób zawodowo zajmujących się sztuką.
- Nie oczekuj, że potencjalne osoby kandydackie będą z góry zainteresowane – zastosuj strategię marketingową, aby skutecznie dotrzeć do odbiorców.

Praktyczne wskazówki:

- Zidentyfikuj lokalne osoby lidarskie i skontaktuj się z nimi, aby pomogły w rozpowszechnieniu informacji o naborze wśród mieszkańców.
- Połącz działania online z bezpośrednimi i analogowymi metodami promocji.
- Podkreśl najważniejsze informacje, takie jak terminy podróży, wynagrodzenie i inne istotne aspekty.
- Wykorzystaj lokalne przykłady dotyczące zamawiania sztuki, aby ułatwić osobom zainteresowanym zrozumienie procesu.
- Upewnij się, że ogłoszenie o naborze dobrze wyświetla się na urządzeniach mobilnych.
- Jeśli to możliwe, daj sobie dodatkowy tydzień na ewentualne przedłużenie terminu składania zgłoszeń.

WYBÓR KOMISAREK I KOMISARZY SZTUKI

Proces wyboru komisarek/komisarzy sztuki obejmuje kilka kluczowych zadań: przyjmowanie zgłoszeń, ich analizę i ocenę, zaproszenie osób kandydackich na spotkanie, przeprowadzenie rozmów oraz dokonanie ostatecznego wyboru. Jest to jeden z najważniejszych momentów całego procesu, ponieważ charakter i kompetencje wybranych osób będą miały zasadniczy wpływ na dalszy rozwój projektu.

Co należy robić:

- Opracuj jasny harmonogram obejmujący przegląd zgłoszeń, wstępną selekcję, przeprowadzenie rozmów i ostateczny wybór.
- Oceniaj osoby kandydackie zgodnie z przyjętymi kryteriami i zaproś je na rozmowę w przemyślanej kolejności.
- Przygotuj listę pytań, które pozwolą zaproszonym osobom rozwinąć odpowiedzi zawarte w zgłoszeniach.
- Priorytetowo traktuj pytania dotyczące zaangażowania w pracę na rzecz społeczności.

- Pamiętaj, aby Twój wybór odzwierciedlał różnorodność lokalnej społeczności (pod względem płci, rasy, klasy społecznej itp.).
- Utrzymuj kontakt z osobami, które nie zostały wybrane – informuj je o postępach projektu, zapraszaj do udziału w wydarzeniach lub konsultacjach.

Czego unikać:

- Nie faworyzuj profesjonalistów ze świata sztuki tylko dlatego, że ich zgłoszenia wydają się „silniejsze”.
- Nie traktuj rozmów jak tradycyjnej rekrutacji – zamiast tego pozwól zaproszonym osobom pokazać ich związek ze społecznością.
- Nie zakładaj, że zgłoszenie ocenione jako „słabsze” oznacza, że osoba kandydacka nie będzie dobrym komisarzem/dobrą komisarką.
- Nie zakładaj, że wszyscy będą w pełni rozumieć, na czym polega rola komisarki/komisarza sztuki – nawet jeśli zgłosili swoją kandydaturę.

Praktyczne wskazówki:

- Zbierz kluczowe informacje o lokalnej społeczności, aby lepiej dostosować pytania przed przeprowadzeniem rozmów.
- Ogranicz liczbę rozmów do maksymalnie 5 dziennie, aby uniknąć przemęczenia.
- Zaangażuj więcej niż jedną osobę do prowadzenia rozmów.
- Rozważ włączenie przedstawicieli lokalnej społeczności do procesu selekcji – choćby tylko w roli obserwatora.

SZKOLENIE KOMISAREK I KOMISARZY SZTUKI

Szkolenie dla komisarek i komisarzy sztuki to okazja, aby wybrane osoby lepiej zrozumiały wartość społecznie zamawianej sztuki i zaangażowały się w proces jej powstawania.

Co należy robić:

- Opracuj program szkolenia dostosowany do procesu społecznego zamawiania sztuki.
- Stwórz program, opierając się na broszurze QCA oraz wnioskach wyciągniętych z programu ACP.
- Połącz pracę grupową i indywidualną, aby dostosować podejście do kontekstu społecznego i kulturowego Twojego kraju.
- Pomóż osobom komisarskim lepiej zrozumieć proces składania wniosków w projekcie oraz bądź otwarty(-a) na ich opinie w celu ewentualnej modyfikacji systemu aplikacyjnego.
- Przygotuj wstępną wersję otwartego zaproszenia dla osób artystycznych.

Czego unikać:

- Nie zakładaj, że osoby komisarskie już posiadają wiedzę na temat procesu wybierania realizacji artystycznych.
- Nie cenzuruj ich opinii, gustu czy kryteriów oceny sztuki tylko dlatego, że odbiegają one od tradycyjnych definicji „jakości” lub „piękna”.
- Nie ograniczaj szkolenia wyłącznie do koncepcji artystycznych – program powinien obejmować również zagadnienia różnorodności, integracji i wpływu społecznego.

Praktyczne wskazówki:

- Weź pod uwagę różnorodność środowisk, z których pochodzą osoby komisarskie.
- Jasno określ ich obowiązki, przedstawiając metodologię i harmonogram projektu.

WYBÓR OSÓB ARTYSTYCZNYCH

OTWARTY NABÓR OSÓB ARTYSTYCZNYCH

Otwarte zaproszenie dla osób artystycznych ma na celu pozyskanie propozycji realizacji dzieł sztuki, które mają zostać zamówione przez społeczność. Treść zaproszenia zostanie opracowana wspólnie przez organizatorów projektu oraz osoby komisarskie podczas ich szkolenia. Ogłoszenie o naborze musi zawierać szczegółowy opis projektu, kryteria kwalifikacyjne i selekcyjne, informacje o korzyściach dla uczestników oraz harmonogram obejmujący wszystkie istotne daty programu.

Co należy robić:

- Stosuj większość zaleceń dotyczących otwartego naboru na komisarki i komisarzy sztuki.
- Wspieraj osoby komisarskie w procesie tworzenia zaproszenia.
- Podaj dodatkowy kontekst dotyczący zakresu i celów projektu.
- Przygotuj osoby artystyczne do pracy w ramach sztuki zamawianej przez społeczność.
- Określ materiały wymagane w zgłoszeniu (np. portfolio, próbka pracy, nagranie wideo).
- Dystrybuuj ogłoszenie o naborze również w nietradycyjnych przestrzeniach artystycznych.
- Zaangażuj społeczność lokalną, aby zwiększyć widoczność ogłoszenia i jego zasięg.
- Wykorzystaj sieć kontaktów komisarek i komisarzy sztuki, aby jeszcze skuteczniej rozpowszechnić ogłoszenie.

Czego unikać:

- Nie narzucaj osobom komisarskim konkretnych treści w ogłoszeniu o naborze.
- Nie ograniczaj zakresu zgłoszeń do tradycyjnych propozycji artystycznych – bądź otwarty(-a) na projekty kulturalne, które mogą prowadzić do powstania oryginalnych realizacji.

Praktyczne wskazówki:

- Wzoruj się na wcześniejszych przykładach, takich jak ogłoszenia o naborze w programach ACP lub DemArt.

- Zorganizuj spotkanie dla osób artystycznych, aby mogły zadawać pytania i rozwiązać ewentualne wątpliwości.
- Dostosuj język ogłoszenia do odbiorców – jeśli to konieczne, użyj więcej niż jednego języka lub uproszczonych komunikatów, aby zapewnić inkluzywność.
- Współpracuj z lokalnymi mieszkańcami, instytucjami i firmami, aby dotrzeć do osób spoza środowiska artystycznego.
- Bądź otwarty(-a) na projekty wykraczające poza klasyczne dyscypliny sztuki, kwestionujące tradycyjne formy artystyczne.

WYBÓR FINAŁOWEJ GRUPY OSÓB ARTYSTYCZNYCH

Po przeprowadzeniu otwartego naboru osoby komisarskie powinny dokonać wstępnej selekcji i zaprosić kilka osób, które rozwiną swoje propozycje. Choć nie jest to obowiązkowy etap, może pomóc w lepszym dopasowaniu wybranych realizacji do celów programu oraz zwiększyć zaangażowanie lokalnej społeczności.

Co należy robić:

- Opracuj jasną metodologię oceny propozycji prac artystycznych, bazującą na kryteriach określonych w ogłoszeniu o naborze.
- W razie potrzeby udzielaj wskazówek, ale nie ingeruj w podejmowane decyzje.
- Zdecyduj, czy proces selekcji powinien obejmować rozmowę, czy ograniczyć się do oceny nadesłanych propozycji.
- Jeśli mają się odbyć rozmowy z osobami artystycznymi, zaplanuj na nie co najmniej dwa tygodnie i ogranicz ich liczbę do maksymalnie 5 dniennie, aby uniknąć przemęczenia.
- Rozważ włączenie przedstawicieli lokalnej społeczności zarówno na etapie selekcji, jak i po jej zakończeniu.

Co należy robić:

- Nie ingeruj w kryteria i priorytety komisarek i komisarzy sztuki.
- Nie kieruj się wyłącznie własną „wiedzą specjalistyczną” podczas oceny otrzymanych propozycji artystycznych.
- Nie zakładaj, że sztuka zamawiana przez społeczność powinna odpowiadać tradycyjnej estetyce lub aktualnym trendom.
- Nie odrzucaj zgłoszeń tylko dlatego, że nie spełniają minimalnych wymogów „jakościowych”, jakie obowiązywałyby w standardowym otwartym naborze na realizacje artystyczne.

Praktyczne wskazówki:

- Stwórz intuicyjne narzędzie do oceny i tworzenia rankingu otrzymanych propozycji, np. w Submittable lub arkuszu kalkulacyjnym Excel.
- Ustal wcześniej sposób postępowania w przypadku, gdy więcej niż jedna propozycja otrzyma tyle samo punktów.
- Wprowadź zasady dotyczące konfliktu interesów, które osoby komisarskie powinny zaakceptować przed rozpoczęciem oceny.
- Bądź otwarty(-a) na projekty artystyczne, które przekraczają tradycyjne granice sztuki, np. mediację, pracę ze społecznością czy różne pomysły angażujące lokalnych mieszkańców.

OPRACOWANIE REALIZACJI ARTYSTYCZNYCH

Jeśli zdecydujesz się zaprosić więcej niż jedną osobę do opracowania propozycji realizacji artystycznej, powinno się to odbyć w trakcie rezydencji artystycznej. Po jej zakończeniu propozycje zostaną przedstawione osobom komisarskim, które podejmą decyzję o ostatecznym wyborze projektu do realizacji. Celem tego etapu jest umożliwienie osobom artystycznym dokładnego dopracowania swoich pomysłów oraz dopasowanie ich do założeń projektu.

Co należy robić:

- Zapoznaj się wcześniej z potrzebami i wymaganiami osób artystycznych, aby odpowiednio przygotować przestrzeń do opracowywania ich propozycji.
- Podpisz umowy z wybranymi osobami. Dokumenty powinny zawierać wszystkie kluczowe informacje dotyczące procesu opracowywania propozycji (m.in. zasady pracy, wynagrodzenie, harmonogram, terminy).
- Zapewnij wsparcie osobom artystycznym w rozwijaniu ich projektów, zwłaszcza poprzez współpracę z komisarkami i komisarzami.
- Stwórz przestrzeń do interakcji dla osób artystycznych, pracowników Twojej organizacji, komisarek i komisarzy oraz przedstawicieli społeczności.
- Zadbaj o dobrą atmosferę wśród zaproszonych osób artystycznych.

Czego unikać:

- Nie zakładaj, że osoby artystyczne od początku zrozumieją założenia projektu.
- Nie zamykaj procesu opracowywania propozycji przed lokalną społecznością – jej udział może wzbogacić projekty.
- Nie traktuj tego etapu jako rywalizacji między trzema zaproszonymi osobami.
- Nie przypisuj każdej osoby artystycznej do jednej osoby komisarskiej – może to prowadzić do konfliktu interesów i ograniczać różnorodność perspektyw przy ostatecznym wyborze.

Praktyczne wskazówki:

- Zbadaj gotowość osób artystycznych do otrzymywania informacji zwrotnych od komisarek i komisarzy oraz lokalnej społeczności, aby dostosować sposób komunikacji wewnętrznej.
- Nastaw się na to, że nie wszystkie osoby artystyczne będą czuły się komfortowo, współpracując z komisarkami i komisarzami – warto opracować strategię mediacji w przypadku napięć lub konfliktów.
- Spraw, aby przestrzeń rezydencji od początku była otwarta, by uniknąć wrażenia zamkniętego procesu – stwórz miejsce dostępne dla społeczności.
- Daj osobom komisarskim swobodę działania, ale podkreślaj, że osoby artystyczne również muszą zachować wolność twórczą.

OSTATECZNY WYBÓR

Po zakończeniu etapu opracowywania propozycji osoby artystyczne zaprezentują swoje koncepcje komisarkom i komisarzom, którzy podejmą ostateczną decyzję o zamówieniu jednej z nich. Lokalne organizacje i osoby komisarskie powinni wspólnie określić format prezentacji propozycji oraz sposób ich oceny. Proces ten zakończy się ogłoszeniem finalnie wybranego projektu.

Co należy robić:

- Postępuj zgodnie z najlepszymi praktykami opisanymi w sekcji „Wybór komisarek i komisarzy sztuki” oraz „Wybór osób artystycznych”.
- Opracuj metodologię oceny propozycji, aby komisarki i komisarze sztuki mogli przeprowadzić obiektywną analizę każdego projektu.
- Uzgodnij kryteria wyboru, które mogą, ale nie muszą być tożsame z kryteriami stosowanymi podczas selekcji trójki osób zakwalifikowanych do finału.
- Zdecyduj o formie prezentacji propozycji, uwzględniając możliwość zaangażowania lokalnej społeczności w ten proces.

Czego unikać:

- Postępuj zgodnie z najlepszymi praktykami opisanymi w sekcji „Wybór osób artystycznych”.
- Nie próbuj zająć się wszystkimi potrzebami społeczności w ramach jednego zamówienia – każdy projekt ma się skupiać tylko na wybranych kwestiach.

Praktyczne wskazówki:

- Zapewnij wszystkim osobom zakwalifikowanym do finału wartościowy feedback.
- Zachęcaj niewybrane osoby do dalszego udziału w projekcie – mogą odegrać ważną rolę w działaniach towarzyszących.
- Zaproś przedstawicieli i przedstawicieli lokalnej społeczności do udziału w prezentacji propozycji i uwzględnij ich priorytety podczas finalizacji kryteriów wyboru.

PREZENTACJA ZAMÓWIONEGO DZIEŁA

Po zakończeniu procesu twórczego gotowe dzieło zostanie zaprezentowane lokalnej publiczności. To wydarzenie ma być nie tylko premierą artystyczną, ale też uroczystym momentem, który uhonoruje pracę osób artystycznych, zaangażowanie komisarek i komisarzy, a także wkład lokalnej społeczności w cały proces.

Co należy robić:

- Współpracuj z lokalną społecznością w zakresie promocji wydarzenia i informowania o jego premierze.
- Zaproś społeczność do udziału, rozważając możliwość udostępnienia bezpłatnych wejściówek dla osób zainteresowanych.
- Doceń wszystkie osoby zaangażowane w proces powstania dzieła, w tym niewybrane osoby artystyczne, które przyczyniły się do realizacji projektu.
- Zapewnij odpowiedni kontekst przed i po premierze – nie ograniczaj obecności dzieła wyłącznie do jednorazowego pokazu.

Czego unikać:

- Nie oczekuj, że osoby komisarskie przejmą obowiązki związane z zarządzaniem projektem na etapie planowania i realizacji wydarzenia.
- Nie twórz niepotrzebnych kosztów w związku z organizacją premiery – planuj w ramach dostępnych środków.

Praktyczne wskazówki:

- Zaproponuj oryginalny format prezentacji, który nie tylko wyeksponuje dzieło, ale także doceni pracę społeczności oraz osób komisarskich i artystycznych.
- Przygotuj z wyprzedzeniem listę gości i skontaktuj się z nimi odpowiednio wcześniej.
- Skoordynuj prezentację z partnerami, aby maksymalnie wykorzystać potencjał wydarzenia.

EWALUACJA

Po prezentacji dzieł należy przeprowadzić ewaluację, aby wyciągnąć wnioski z całego procesu i zebrać wartościowe informacje na przyszłość.

Co należy robić:

- Opracuj narzędzie do zbierania opinii (np. formularz Google), aby uzyskać informacje zwrotne od wszystkich interesariuszy: osób komisarskich, artystycznych i doradczych członków i członków społeczności oraz publiczności.
- Gromadź informacje zwrotne w różnych formach – wykorzystuj zarówno metody cyfrowe, jak i spotkania osobiste, a następnie uporządkuj informacje w celu ich udostępnienia partnerom.
- Wróć do wcześniejszych wytycznych metodologicznych, aby sprawdzić przebieg projektu oraz zidentyfikować przydatne rekomendacje na przyszłość.
- Zachęcaj uczestników projektu do szczerych wypowiedzi.
- Przygotuj się na krytyczne komentarze.

Czego unikać:

- Nie traktuj wszystkich opinii jako absolutnej prawdy – weryfikuj dane i monitoruj rzeczywiste rezultaty projektu, zbierając zarówno anonimowe komentarze, jak i wypowiedzi konkretnych osób.
- Nie twórz zbyt długich i skomplikowanych formularzy – mogą one zniechęcić do udziału i ograniczyć liczbę odpowiedzi.

Praktyczne wskazówki:

- Zbieraj informacje od razu po prezentacji dzieła, aby uniknąć niskiej liczby odpowiedzi spowodowanej upływem czasu.
- Zorganizuj wydarzenie podsumowujące, które będzie okazją do uhonorowania pracy uczestników, a jednocześnie do zebrania opinii.
- Stwórz narzędzie do porównywania wyników ewaluacji, aby opracować spójny raport prezentujący uporządkowane informacje.

KOLEJNE KROKI

1. Zebranie i analiza danych – zgromadź wszystkie informacje i przygotuj raport końcowy.
2. Przekazanie informacji zwrotnej społeczności.
3. Opracowanie strategii długoterminowej – stwórz plan umożliwiający społeczności dalszy kontakt z organizacją, projektem i komisarkami/komisarzami sztuki po zakończeniu inicjatywy.
4. Poszukiwanie dalszego finansowania – rozważ możliwość ubiegania się o dodatkowe fundusze, aby wzmocnić powstałe relacje.
5. Rozpowszechnianie metodologii.
6. Wspieranie możliwości replikacji.

Zestaw narzędzi DemArt

Celem prezentowanego tu zestawu narzędzi jest umożliwienie replikacji metodologii projektu DemArt. Chcemy, aby inspiracją do działania były nie tylko wartości, historie i doświadczenia osób uczestniczących oraz przykłady zrealizowanych dzieł, ale także udostępnione konkretne materiały, które zostały opracowane w trakcie projektu. Mogą one posłużyć jako model działania lub być ponownie wykorzystane w przyszłych inicjatywach.

Poniżej znajduje się zestaw kluczowych rezultatów projektu DemArt, które możesz przeglądać, edytować i udostępniać. Każdy z nich zawiera kod QR, który prowadzi do oryginalnej wersji pliku w języku angielskim oraz w lokalnych językach (węgierskim, polskim i łotewskim). Zachęcamy do ich tłumaczenia i adaptowania na potrzeby własnych społeczności.

Kodeks postępowania

Podczas inauguracyjnego spotkania projektu stworzyliśmy kodeks postępowania, który został wspólnie uzgodniony przez wszystkich osób uczestniczących. Dokument ten określa zasady współpracy oraz stanowi wytyczne do budowania przyszłych relacji i tworzenia projektów.

List do lokalnych władz

Ze względu na społeczny charakter projektu od samego początku kluczowe jest zaangażowanie samorządów i przedstawicieli władz lokalnych. W tym celu zalecamy wysłanie listu do miejscowych władz, który może stanowić podstawę przyszłej współpracy.

Otwarty nabór na komisarki i komisarzy sztuki

Komisarki i komisarze sztuki zostali zaproszeni do współpracy w drodze otwartego naboru, skierowanego zarówno do osób aktywnie zaangażowanych w życie społeczności, jak i tych, które wykazują zainteresowanie lokalnym kontekstem poprzez sztukę.

Program szkoleniowy dla komisarzy artystycznych

Po wybraniu osób komisarskich przeprowadzono wspólne szkolenie, które pozwoliło im lepiej zrozumieć założenia metodologii, przygotować otwarte ogłoszenie o naborze dla osób artystycznych oraz opracować kryteria selekcji.

Otwarty nabór osób artystycznych

Komisarki i komisarze sztuki opracowali własne zaproszenie dla osób artystycznych, uwzględniające potrzeby i aspiracje społeczności oraz – przy wsparciu osób menadżerskich i doradczych – podjęli decyzje dotyczące zakresu projektu.

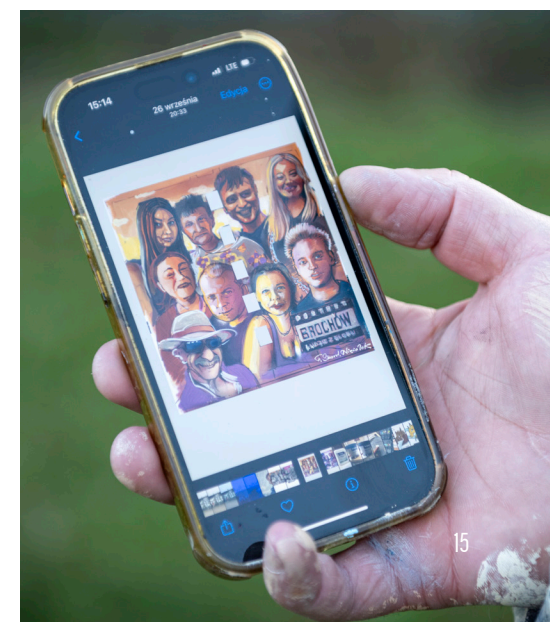
Formularz zgłoszeniowy dla osób artystycznych

Osoby zainteresowane uczestnictwem odpowiadały na ogłoszenia o naborze poprzez formularz, który pomagał komisarkom i komisarzom zidentyfikować propozycje najbardziej odpowiadające wartościom społeczności i wybrać trzy osoby, które zaproszono do opracowania projektu dzieł.

Metodologia podejmowania decyzji

Podjęcie decyzji dotyczącej wyboru projektu do realizacji było jednym z najtrudniejszych etapów. Opracowano metodologię, która gwarantowała, że wszystkie osoby uczestniczące czuły się wysłuchane i włączone w proces wyboru.

Zamów sztukę w swojej społeczności!

Teraz Twoja kolej!

Mamy nadzieję, że ten zestaw narzędzi pomoże Ci powielić model DemArt w Twojej społeczności. Zanim jednak zaczniesz, pamiętaj:

- Angażowanie innych do działania to wyzwanie, które nie zawsze przebiega zgodnie z planem.
- Koncepcja „jakości” w sztuce jest subiektywna – nie zawsze uda się osiągnąć konsensus.
- Otwarte nabory wymagają strategicznej promocji.
- Względy polityczne mogą wpłynąć na wysokość wsparcia dla projektu.
- W trakcie realizacji projektu może dojść do zmian personalnych.
- Mogą pojawić się konflikty między różnymi zaangażowanymi osobami.
- Trudno zebrać ludzi w jednym miejscu, dlatego uwzględnij ich dostępność.
- Koszty mogą wzrosnąć z powodu inflacji lub nieprzewidzianych okoliczności.
- Członkowie i członkinie społeczności mogą mieć różne opinie na temat zamówionych dzieł.
- Zaplanuj ewaluację i podsumowanie projektu.
- Przemyśl długofalowe życie projektu – jak można go kontynuować i rozwijać?

DemArt tworzą

Teatr Bethlen Square – Środkowoeuropejska Sieć Sztuki

BETHLEN
téri színház

Teatr Bethlen Square może pochwalić się ponad 95-letnią tradycją, natomiast w obecnej formie działa od 2012 r. Jest instytucją finansowaną w ramach umowy o świadczenie usług publicznych, której misją jest tworzenie wysokiej jakości wydarzeń kulturalnych. Jako jedyna instytucja kulturalna w okolicy teatr wypełnia lukę swoją multidyscyplinarną i eksperymentalną działalnością w obszarze współczesnych sztuk performatywnych. Ważnym elementem jego funkcjonowania jest aktywne wspieranie regionalnych osób artystycznych, tworzenie środowiska sprzyjającego ich rozwojowi zawodowemu oraz zapewnienie przestrzeni do eksperymentowania i realizacji innowacyjnych projektów. Teatr angażuje lokalną społeczność, organizując warsztaty, programy edukacyjne i wspólne występy, które sprzyjają partycypacji. Jako regionalne centrum współpracy transgranicznej stanowi przestrzeń dla interdyscyplinarnych festiwali, programów rezydencji artystycznych oraz międzynarodowych projektów integrujących społeczność artystyczną Europy Środkowej. W celu zwiększenia inkluzywności organizowane wydarzenia są niedrogie i otwarte dla wszystkich, co zapewnia możliwość uczestnictwa również osobom z mniej uprzywilejowanych środowisk.

Pro Progressione

Pro Progressione to centrum artystyczne z siedzibą w Budapeszcie, które łączy osoby o różnych zawodach i ambicjach poprzez podejmowanie międzynarodowej współpracy w dziedzinie kultury. Organizacja koncentruje swoje działania na obszarach, w których może wywierać długoterminowy, pozytywny wpływ, opierając swoje funkcjonowanie na 6 filarach: sztuka zaangażowana społecznie, interpretacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego, muzyka jako tradycja, produkcja unikalnych przedstawień, zrównoważony rozwój przyrodniczy i społeczny oraz rozwój i doskonalenie metodologii łączących wiedzę teoretyczną z praktyką.

Pro Progressione jest oficjalnym partnerem inicjatywy Komisji Europejskiej pt. „New European Bauhaus Initiative” i aktywnie uczestniczy w międzynarodowych sieciach, takich jak Culture Action Europe, IETM i Voices of Culture. Poprzez interdyscyplinarne projekty finansowane przez Komisję Europejską organizacja tworzy globalną sieć współpracy osób artystycznych, instytucji i publiczności, pomagając społecznościom odnaleźć ich własną drogę do sztuki.

Fundacja Sztuki Współczesnej Art Transparent

TRANSPARENT

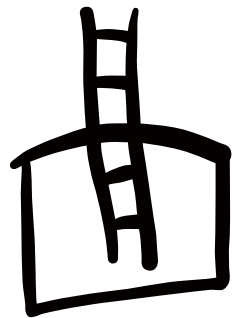

Fundacja Art Transparent, założona w 2005 r. we Wrocławiu, działa na styku sztuki współczesnej i zagadnień społecznych, współpracując z profesjonalistami z różnych dziedzin w celu tworzenia ważnych inicjatyw kulturalnych. Jednym z kluczowych projektów Fundacji był DemArt, który wspierał dialog między osobami artystycznymi a lokalnymi społecznościami poprzez serię warsztatów i publicznych interwencji artystycznych podejmujących istotne tematy społeczne.

Flagowym wydarzeniem organizowanym przez Fundację Art Transparent jest Przegląd Sztuki SURVIVAL, który stanowi przestrzeń dla innowacyjnej ekspresji artystycznej oraz krytycznego dyskursu. Każdego roku prezentuje po raz pierwszy kilkadziesiąt realizacji artystycznych, które przyciągają tysiące widzów. Ważnym aspektem przedsięwzięcia jest współpraca między twórcami.

Fundacja Art Transparent prowadzi także dwie wyjątkowe galerie we Wrocławiu: Mieszkanie Gepperta, łączące historyczny kontekst z nowoczesnymi wystawami, oraz Galerię Szewską – dynamiczną przestrzeń poświęconą najnowszym zjawiskom i eksperymentom w sztuce.

Misją Fundacji jest łączenie sztuki z realnym wpływem społecznym oraz tworzenie przestrzeni do współpracy, refleksji i działania. Więcej informacji można znaleźć na stronach www.arttransparent.org oraz www.archiwum.survival.art.pl.

New Theatre Institute of Latvia (NTIL) to organizacja działająca w obszarze współczesnych sztuk performatywnych. Od 1995 r. NTIL organizuje Międzynarodowy Festiwal Teatru Współczesnego Homo Novus – największą platformę sztuk performatywnych na Łotwie. Instytut nie tylko produkuje i prezentuje projekty, ale także prowadzi długoterminowe programy współpracy z partnerami lokalnymi i międzynarodowymi, wierząc w konieczność badania współczesnej sceny performatywnej wspólnie z osobami artystycznymi i publicznością. NTIL od lat angażuje się w projekty współtworzone i prowadzone przez lokalną społeczność, organizując rezydencje oraz programy artystyczne skupione wokół tego zagadnienia.

Przewodniki po metodologii Open Art-pełna wersja w języku angielskim

Projekt tworzą

Demokratyzacja zamawiania dzieł sztuki poprzez zaangażowanie lokalnych społeczności (DemArt) Międzynarodowy Instytut Wspólnotowego Mecenatu Sztuki (ICCA)

ORGANIZACJE PARTNERSKIE

Bethlen Square Theater
– Central European Art Network

Pro Progressione

Art Transparent

New Theatre Institute of Latvia

FINANSOWANIE

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Projekt „Democratising art commissioning by involving local communities” (DemArt) jest dofinansowany ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Unia Europejska ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Zadanie pt. „Społeczne zamawianie sztuki w lokalnej przestrzeni publicznej (DemArt)” dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Zadanie pt. „DemArt Dolny Śląsk – społeczne zamawianie sztuki w lokalnej przestrzeni publicznej” jest współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Projekt współfinansowany przez Ministerstwo Kultury Republiki Łotewskiej.

PROJEKT ZREALIZOWANO M.IN. DZIĘKI ZAANGAŻOWANIU NASTĘPUJĄCYCH OSÓB:

Anna Némethné Molnár, Barna Petrányi, dr László Vánczi, Márton Csuzi, Vanda Baross, Tímea Kókai-Nagy, dr Małgorzata Miśniakiewicz, dr Karolina Bieniek, Michał Bieniek, Paweł Rogowski, Santa Remere, Bek Berger, Dorottya Ács, Dominika Gergő, Juda Jelinek, Arleta Gosławska, Małgorzata (Gosia) Tutko, Hubert Sulima, Ieva Štro, Elīna Beitika, Vendija Bakanauskaite, Metrum Ensemble, Kristóf Szabó, Dorottya Márton, Filip „Skont” Niziołek, Jagoda Dobecka, Julia Tkacz i Mikołaj Tkacz, Jurgis Spulieniks, Gundega Evelone i Laura Feldberga, Kristīne Botros i Aiga Vaitkus oraz Daniel Valtueña.

Redakcja: Daniel Valtueña ■ **Projekt identyfikacji wizualnej:** Ferenc Szabó ■ **Projekt graficzny:** Gergely Tóth

Zdjęcia: © Mohai Balázs: 52 © Magdalena Basak: 46 (Paweł Rogowski) © Iva Benefelde: 25, 40, 66, 68, 69, 70–71, 72

© Jutrzenka Duchnowska: 28–29 © GLPC: 42 (Barna Petrányi) © Małgorzata Kujda: 6, 8–9, 12–13, 26, 27, 37, 39, 61

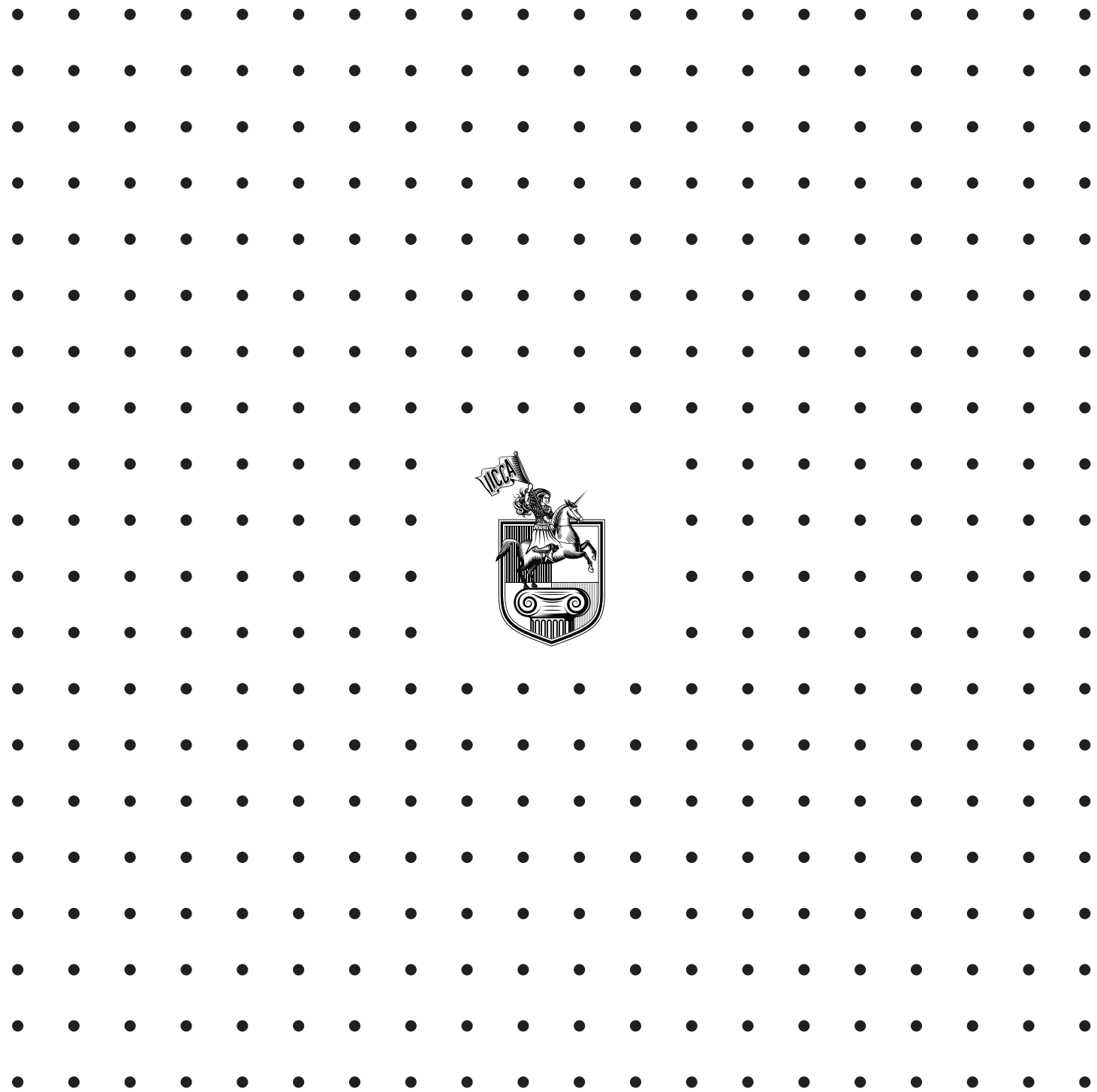
(Cztery Pory Roku), 77, 78–79, 80–81, 82, 83, 88 © Metrum Ensemble: 63 © Anna Némethné Molnár: 10, 16

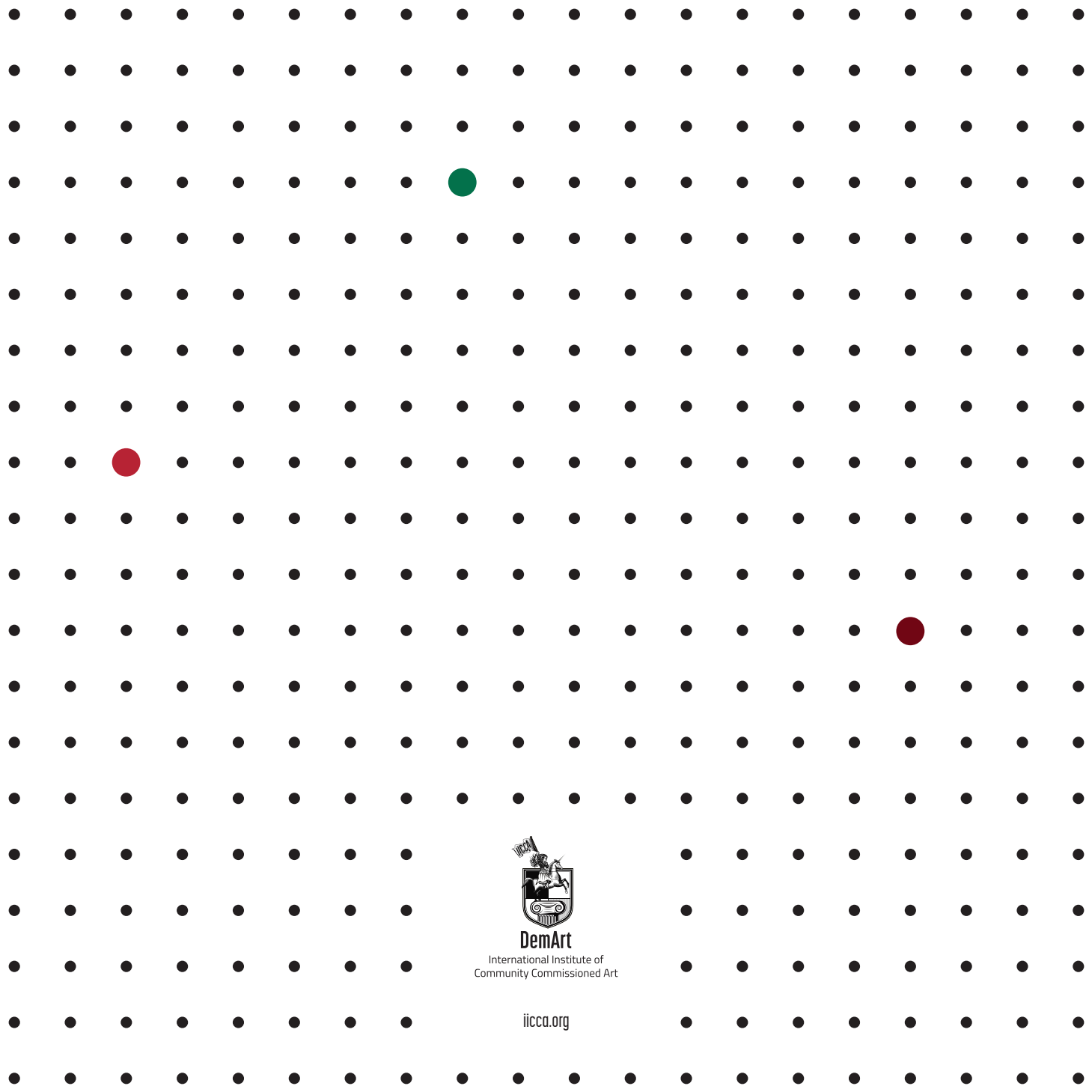
© Maté Gergely Oláh: 15, 16, 18, 42 (Anna Némethné Molnár), 43, 44 (dr Małgorzata Miśniakiewicz), 46 (Santa Remere), 47, 48,

49, 50, 51, 58, 59 © Tobiasz Papuczys: 20–21, 44 (dr Karolina Bieniek), 45, 54 © Gints Širmelis Širmanis: 4, 56, 61

(Upside Down Kuldīga), 67, 84 © Gábor F. Tóth: 17, 22–23, 24, 33, 35, 60, 61, 62, 64 ■ Projekt dedykujemy wszystkim

członkom społeczności, którzy wzięli w nim udział.

DemArt
International Institute of
Community Commissioned Art

iicca.org